

EVAKUĀCIJA

radiācijas avārijas gadījumā

- ***Kas ir evakuācija?***

Evakuācija ir aizsardzības pasākums, ko īsteno, ja notikusi radioaktīvo materiālu noplūde atmosfērā. Iedzīvotājiem tiek noteikts atstāt pastāvīgās dzīvesvietas un, sekojot atbildīgo dienestu norādēm, pamest teritoriju, kuru skars vai ir skārusi radioaktīvo materiālu noplūde.

Saskaņā ar Starptautiskās atomenerģijas aģentūras izstrādātajām vadlīnijām¹, evakuācija ir jāparedz līdz 30 kilometru rādiusā ap atomelektrostacijām (AES), paredzot iespēju, ka var rasties vajadzība evakuāciju paplašināt arī aiz 30 kilometru attāluma. Tā kā Latvijai tuvākā aktīvā AES atradīsies 110 kilometru attālumā no Latvijas robežas, **Latvijas teritorijā nav paredzēts piemērot plānveida evakuāciju.**

Saņemot informāciju par evakuāciju, iedzīvotāji teritorijās, kurās šis pretpasākums ieviests:

- 1) paliek telpās līdz norādēm par evakuācijas sākšanu;
- 2) palīdz sagatavoties evakuācijai tiem, kas pašu spēkiem to nespēj;
- 3) ja iespējams, sagatavo līdzņemšanai dokumentus, būtiski nepieciešamos medikamentus, maiņas apavus un apģērbu 2-3 dienām;
- 4) ieslēdz radio, televizoru vai citādā veidā seko ziņām un gaida norādes par evakuācijas sākšanu;
- 5) sākoties evakuācijai, informē atbildīgos dienestus par cilvēkiem, kuru evakuācijai vajadzīga papildu palīdzība.

- ***Kāds ir mērķis?***

Evakuāciju piemēro gadījumos, kad radiācijas avārijas radītos riskus nav iespējams novērst, uzturoties iekštelpās. Evakuāciju veic pirms evakuējamo teritoriju skārusi radioaktīvo materiālu noplūde, vai arī pēc tās, noplūdes laikā piemērojot uzturēšanos telpās, un evakuācijas laikā rūpējoties par to, lai evakuēto iedzīvotāju saņemtās jonizējošā starojuma dozas būtu iespējami mazākas.

- ***Kāpēc veikt evakuāciju?***

Evakuāciju rekomendē situācijās, kad noplūst radioaktīvie materiāli, kas sastāv no ilgāk sabrūkošiem radionuklīdiem, vai gadījumos, kad paredzamas augstas jonizējošā starojuma dozas. Evakuāciju parasti apvieno ar uzturēšanos telpās, lai pēc iespējas vairāk samazinātu jonizējošā starojuma ietekmi uz iedzīvotājiem radiācijas avārijas gadījumā – laiks, kad radioaktīvo materiālu noplūdes radītais radioaktīvo nokrišņu mākonis virzās pāri skartajai teritorijai, tiek pavadīts telpās, lai samazinātu varbūtību, ka radioaktīvo vielu daļiņas tiek ieelpotas vai norītas. Kad risks ieelpot vai norīt radioaktīvu materiālu samazinājies, tiek veikta evakuācija, lai pārvietotu iedzīvotājus prom no tiešas jonizējošā starojuma ietekmes.

Tā kā evakuācija ir aizsardzības pasākums, kas būtiski iejaucas iedzīvotāju ikdienā, svarīga ir iedzīvotāju atsaucība un sadarbība ar atbildīgajiem dienestiem, lai to veiktu pēc iespējas ātrāk un efektīvāk. Iedzīvotājiem jāseko atbildīgo dienestu norādēm, gatavojoties evakuācijai un tās laikā, bez kavēšanās jānodrošina uz norādīto pulcēšanās vai patvēruma vietu, kā arī jāizvairās no patvaļīgas došanās evakuējamajā teritorijā.

---

¹ Starptautiskās atomenerģijas aģentūras drošības standarts GSR Part 7: Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency